

Zašto je između nas visoka željezna ograda?

Kostantina Avlami

Kostantina Avlami govori o problemima tranzicije u predgrađu Atene, gdje je vrtić i fizički željeznom ogradom odijeljen od osnovne škole.

Nekoliko je razloga zašto predškolska djeca u Ateni malu školu mogu pohađati samo godinu dana prije upisa u prvi razred (pogledati izdvojeni okvir). Ta predškolska godina za mnogu je djecu prekratko razdoblje za svladati čak dvije tranzicije u jednoj godini - prvo ih čeka prijelaz iz obiteljskog doma ili vrtića u malu školu, a zatim iz male u pravu, osnovnu školu.

Tranzicija je izazov za odgajatelje
Promjena socijalnog konteksta često stvara osjećaj nelagode, pa čak tjeskobe ili straha kod neke djece i njihovih obitelji, posebno tamo gdje se promjene događaju u kratkim razdobljima dječjeg života. U ovom procesu ključna je uloga vrtića i odgajatelja u razvijanju metoda podržavajuće prakse pripreme djeteta na prijelaz i razdoblje koje potom slijedi.

U vrtiću gdje radim, problem prijelaza u školu uglavnom se ublažavao organiziranjem posjeta osnovnoj školi s kojom dijelimo zgradu, na kraju godine. No, krajem prošle godine pokušali smo proširiti djelovanje, uzimajući u obzir mišljenja djece i njihovo viđenje kako organizirati odgojno-obrazovnu praksu. Osim ritualne završne svečanosti na kraju svake vrtićke godine, posjeta osnovnoj školi s kojom dijelimo zgradu, te razmjene suvenira s osnovnoškolcima, razvili smo i novi pristup koji se temelji na poticanju vrtićke djece:

- da u svakoj prilici izražavaju svoju prirodnu radoznalost - ispituju kako

je biti školarac i postavljaju pitanja odgajateljicama i učiteljicama;

- da govore o svojim očekivanjima od osnovne škole;
- da pričaju o brigama i strahovima, kako bismo im mogli pomoći da takve osjećaje prevladaju, te budu sigurni što ih u školi očekuje;
- da se osjećaju samouvjerenima i sigurnima u ono što već znaju, te dorašlima novim izazovima koji ih očekuju u školskom okruženju.

Prepreke i granice

Predškolska djeca u malu školu dolaze s već izgrađenim međusobnim vezama i odnosima, još iz jaslica i vrtića koje su prije pohađali. Mnoga od njih od prvog dana nam govore o svojim starijim sestrama i braći, koji već idu u osnovnu školu s kojom dijelimo zgradu. Uskoro smo, tijekom dječje igre, na kraju ograđenog dvorišta primijetili visoku

Za svu je djecu, odnedavno, jednogodišnja mala škola postala obvezna prije dobne granice za upis u osnovnu školu*. Istina, takva mjera je povećala broj djece koja u školu dolaze s nekim predškolskim iskustvom. Nažalost, s obzirom na premali broj dječjih vrtića i malih škola, takva odluka isključuje mlađu djecu, posebno u velikim gradovima, gdje je ovaj problem izraženiji. Stoga je mnogo obitelji s djecom mlađom od 5 godina koje pokušavaju upisati djecu u vrtiće koji nemaju zakonsku obvezu predškolske pripreme i male škole. Čine se naponi da se poveća broj upisnih mjesta za djecu u vrtićima, ali problem još nije riješen.

* Rad malih škola nadzire Ministarstvo obrazovanja, te one u radu moraju slijediti utvrđene nacionalne smjernice za razvoj ogojno-obrazovne prakse.

ogradu od željeznih rešetki i bodljikave žice na vrhu, koja je ovo odvajanje učinila i fizički vidljivim.

Tu se djeca iz male škole okupljaju i kroz ogradu razgovaraju s djecom s druge strane ograde - prijateljima, braćom ili sestrama sa školskog igrališta. Kroz ogradu pozivaju jedni druge da gledaju njihovu igru. Posebno

je zanimljivo vidjeti kako se starija djeca iz škole upoznaju s predškolskom djecom, te djeluju kao posrednici između starije i mlađe djece, koja se poznaju iz vrtića. Povremeno se skupi cijela grupa predškolske djece pred ogradom, pozivajući iz sveg glasa školsku djecu s kojom žele razgovarati.

Bilo nam je očito da uklanjanje ove granice možemo iskoristiti za lakšu tranziciju djeci iz vrtića. Ipak, tek je pitanje Omara, djeteta porijeklom iz Egipta, potaknulo ovo specifično pitanje željezne ograde kao granice: 'Zašto je među nama tako visoka ograda?'

Ovdje trebam napomenuti da mi, odgajatelji iz vrtića, na to pitanje nismo imali odgovora. Kao ni djeca, nismo toga bili svjesni, a zajednička potraga za odgovorom djecu je ispunila entuzijazmom. Ili preciznije: oduševilo ih je da će i odrasli, odgajatelji, zajedno s njima učiti.

Istražujući odgovore na Omarovo pitanje, početni dječji odgovori su se razlikovali, ali su imali i zajednički nazivnik. Pretpostavka je bila da visoka granična ograda štiti djecu od okruženja osnovne škole, ili mogućih školskih nepodopština. Djeca su, na primjer, odgovarala:

'Ograda je visoka da ne izađemo, jer smo još premali.'
'Visoka je da nas odrasla djeca ne tuku.'

Mi odgajatelji na internetu smo istraživali postoji li neki službeni standard o igralištima i ogradama između dječjih vrtića i osnovnih škola. Također smo te pretrage radili pred djecom, no nismo našli nikakve odgovore. Naprotiv, pronašli smo zanimljive arhitektonske planove i povezane tekstualne sadržaje zajedničkih igrališta, koja zadovoljavaju različita dječja godišta. U raspravi s djecom došli smo do ideje da njihove roditelje upitamo za mišljenje. Tu nam je i ponuđen neočekivani odgovor: jedna je majka i sama bila dijete u našem vrtiću i sjećala se ograde. Međutim, rešetke na ogradi su vremenom postajale sve više. Razlog - da ograda zaustavi lopte iz školskog igrališta, da ne

Omarov crtež pokazuje rešetke ograde, koja ga razdvaja od brata školarca

Djeca crtaju rešetke na ogradi, koja ih razdvaja od osnovne škole

završe u dvorištu vrtića. Djeca su razmišljala o rješenju i tako se rodila druga ideja. Odgajatelji i djeca iz vrtića predložiti će osnovnoj školi da razmotri ugradnju vrata između dva igrališta, kako bi se iz jednog moglo prelaziti u drugo.

Planirali smo posjet osnovnoj školi i pripremili brojna pitanja. Neka su bila za ravnatelja škole, druga za učitelje. Bilo je i pitanja za školsku djecu - i nisu bila utemeljena na strahu, već na radoznalosti za život u osnovnoj školi. Nama je bilo zanimljivo promatrati dječje uzbuđenje, dok su istu ogradu gledala s druge strane, iz školskog igrališta. Njihovo je iznenađenje bilo očito, a komentari brojni. Uskoro su se svi veselo igrali u školskom dvorištu, zajedno sa starijom djecom, te ih

pozvali na vrtićko igralište. Taj je poziv objeručke prihvaćen. Moram istaknuti da su ove aktivnosti potaknule trajan dječji interes i veliku uključenost djece. Čvrsto vjerujem da smo ovime pridonijeli većem samopouzdanju cijele grupe, ali i svakog pojedinog djeteta, te pozitivnom iščekivanju tranzicije u osnovnu školu. Otvaranje vrata još uvijek je projekt sam po sebi.

Kostantina Avlami je odgajateljica u vrtićkoj maloj školi, te suradnica odjela za odgajatelje Pedagoškog fakulteta nacionalnog Sveučilišta Kapodistriana u Ateni. Također surađuje u razvoju programa ranog odgoja i obrazovanja na istom odjelu fakulteta (www.ppps.ecd.uoa.gr).
avlamik@yahoo.gr